

Elnöki megnyitó.

*Az Országos Magyar Párt Közgazdasági Szakosztályának
Szatmáron, 1930. október 25-én tartott nyilvános gyűlésén*

elmondotta:

GYÁRFÁS ELEMÉR szakosztályi elnök.

A gazdasági élet mai technikai fejlettsége mellett a független államok sem alkotnak elszigetelt gazdasági egységeket, hanem – minden védővám dacára – több-kevesebb befolyással vannak egymásra s fejlődésük vagy hanyatlásuk okai igen gyakran a politikai határokon kívül, más önálló gazdasági egységeknek rájuk gyakorolt kedvező vagy kedvezőtlen behatásában keresendők.

A romániai magyar kisebbség még az ország határain belül sem alkot semmiféle szempontból önálló gazdasági egységet. A három székely vármegyétől eltekintve, szétszórtan él más nemzetiségű polgártársai között, gazdasági sorsának irányítására külön szervezete és joghatósága nincsen, az állam közös szervei döntenek és intézkednek az egész ország s közte a magyar kisebbség gazdasági helyzetére nézve is.

E helyzetből szükségszerűleg folyik, hogy a romániai magyar kisebbség gazdasági életét nem lehet elvonatkoztatva szemlélni az egész ország gazdasági életétől, melynek ez függvénye csupán.

Ilyen szoros összefüggés, sőt összefonódás és minden vonatkozásban teljes alárendeltség mellett, a magyarság gazdasági helyzete lényegesen nem különbözhetik attól a helyzettől, mely az ország többi lakóinak jutott osztályrészül. A magyarság vezetőinek minden előrelátása s a romániai magyar nép minden szorgalma s egyéb értékes tulajdonságai legfeljebb enyhíthetik sorsát, de gyökerében meg nem változtathatják, amint másfelől a kormányhatalomnak a magyarság

gazdasági háttérbe szorítására irányuló intézkedései további következményeiben magára a többségi népre is károsan hatnak vissza.

E szempontokkal tisztában kell lenniök mindazoknak, kik az erdélyi magyarság gazdasági kérdéseire a komolyság igényével hozzá szólni kívánnak. Mindenkinek tudnia kell azt, hogy a mi saját sorsunk külön és egyoldalúan nem fordítható kedvezőbbre addig, míg az egész ország gazdasági élete súlyos válsággal küzd, másfelől pedig tudni kell azt is, hogy a magyarság politikai vezetősége – az Országos Magyar Párt – nem birtokosa a közhatalomnak, nem rendelkezik az ország tőkeforrásaival, sőt magának, a magyarságnak gazdasági erőforrásait sem s következésképpen a pártnak sem központi, sem vidéki szerveivel szemben nem lehet jogosan olyan követeléseket és igényeket felállítani, melyeknek a közhatalmat tényleg gyakorló, kiépített szervezettel rendelkező minisztériumok maguk sem tudnak eleget tenni.

E helyzet ismeretében és e lehetőségek tudatában jelöltük ki pártunk közgazdasági szakosztályának feladatát és munkakörét már négy évvel ezelőtt, Gyergyószentmiklóson tartott első nyilvános gyűlésünkön s az ott megállapított munkaprogrammon azóta szerzett tapasztalataink alapján sem kell lényegesebb módosításokat eszközölnünk. Szakosztályunknak tényleg nem lehet egyéb feladata s nem is rendelkezik megfelelő eszközökkel egyéb célra, mint egyfelől közvéleményünknek gazdasági kérdésekben való helyes tájékoztatására, másfelől a közvéleményre támaszkodó álláspontjainknak a különböző önkormányzati testületekben és a parlamentben való képviselésére.

Első pillanatra e munkakör szűknek és elégtelennek látszik, valójában azonban rendkívül széles és nagyjelentőségű, mert a magyar kisebbség minden társadalmi osztályának elsőrendű érdeke, hogy az országos gazdasági helyzetről s a sorsukat irányító tényezők szándékairól első forrásból megbízható értesüléseket szerezzenek, másfelől pedig ugyanilyen fontos érdek az, hogy panaszaink és kívánságaink gyorsan és közvetlenül eljussanak oda, hol ezek orvoslására és teljesítésére meg van a gyakorlati lehetőség.

Sajnálattal kellett látnunk, hogy a sajtó és a közvélemény

bizonyos része – nem mindig egészen jóhiszeműen – olyan teljesítményeket és eredményeket igényelt pártunk közgazdasági szakosztályától, melyek messze meghaladják a rendelkezésünkre álló erőket és azt a munkakört, melyre erőink ismeretében vállalkoztunk.

Szakosztályunk, mely véleményező és informáló szerv, soha sem vállalkozott és nem is vállalkozhatik arra, hogy megváltoztassa az ország és egész Középeurópa gazdasági helyzetet, nem áll módunkban a középeurópai válság közepette tejjel-mézzel folyó Kánaánt teremteni az erdélyi magyarság számára, nem tudjuk lehetővé termi, hogy az erdélyi magyar gazda drágábban értékesíthesse terményeit, az iparos és kereskedő nagyobb forgalmat csináljon, valamennyi pedig kevesebb adót és alacsonyabb kamatot fizessen, mint ahogy mindezek a tényezők a gazdasági élet törvényszerűsége folytán kialakulnak. Még arra sem vállalkozhatik szakosztályunk, hogy saját maga, a rendelkezésére álló eszközökkel olyan intézményeket hívjon életbe, melyek kétségkívül előnyére volnának népünknek. Ezekben a kérdésekben is kizárólag eszmék fölvetésére, gondolatok megvitatására és álláspontok kijegesítésére kell szoritkoznunk s maguknak az intézményeknek megteremtését a magán-iniciatívának kell átengednünk, mely egyedül vállalhatja az erkölcsi és anyagi felelősséget ezek sorsáért.

Mindezek dacára és bár eddigi működésünk rendén nélkülözniünk kellett a legszerényebb segítő eszközöket is, ellenben óriási nehézségekkel kellett megküzdenünk úgy az államhatalommal szemben, mint a saját sorainkból minduntalan kiütöző félreértéssel és fegyelmezetlenséggel, ha végig lapozzuk négy évvel és két évvel ezelőtt lerögzített célkitűzéseinket és elvi állásfoglalásainkat – melyeket az Önök rendelkezésére bocsátott előző kiadványaink tartalmaznak – a jól végzett munka öntudatával állapíthatjuk meg, hogy az elénk tornyosuló ezer nehézség dacára sok problémát sikerült tisztáznunk, számos követelésünket tudtuk érvényesíteni, több sérelmünkre szereztünk orvoslást s öntudatos munkánk nem csekély részben hozzájárult ahhoz, hogy a mai katasztrófális gazdasági válság dacára, az erdélyi magyarság gazdasági tényezőinek legalább öntudata és élni akarása ma már mindenki által elismert, számottevő tényező.

Messze vezetne, ha egyenként kívánnám ismertetni a négy évvel és két évvel ezelőtt hozott határozatokat és külön mutatom ki azt, hogy az egyes határozatok végrehajtása érdekében milyen munkát végeztünk s az egyes problémákat mennyivel sikerült közelebb vinnünk a megvalósításhoz. Előadóink mindegyike a neki kiosztott körben külön meg fog emlékezni lehetőség szerint erről s a most elhangzó előadásoknak az Önök rendelkezésére álló korábbi határozatokkal való egybevetése mellett mindenki megállapíthatja, hogy mely kérdés az, melyben előhaladást tettünk s melyek azok a problémák, melyeket illetően a mostoha viszonyok miatt panaszaink és kívánságaink szüntelen hangoztatására kellett szorítkoznunk.

Magam részéről ezért – ezúttal és erről a helyről – csupán egyetlen problémával kívánok behatóbban foglalkozni, mely egyben megvilágítja munkálkodásunk irányát és hatáskörét s emellett illusztrálni fogja Önök előtt azokat a nehézségeket is, melyek kisebbségi sorsunkban a célkitűzéstől és elhatározástól a gyakorlati megvalósításig vezető úton előnkbe állanak és megoldást igényelnek.

Két évvel ezelőtt a napisajtó bizonyos részének befolyása alatt közvéleményünk az u. n. országos nagy altruista magyar bank jelszavától volt hangos s bár akkor még e problémát nem tartottuk kellően megérettnek és előkészítettnek arra, hogy szakosztályunk erre vonatkozólag konkrét javaslatot terjesszen a nagygyűlés elé, a nyilvános ülésen magánkezdeményezésből mégis napirendre került ez a kérdés, melyre vonatkozólag – éppen a kellő előkészítés hiánya miatt – bizottságot küldöttünk ki, feladatává téve ennek a bizottságnak a kérdés tanulmányozását és előkészítését.

Az 1928 október 13-án kiküldött bizottság együttesének és egyes tagjainak alapos tanulmányai és megfontolásai segítségével sikerült azután kellő körültekintés és meggondolás után e nagyjelentőségű és közvéleményünket élénken foglalkoztató kérdésben elnöki tanácsunknak 1929 szeptember havában a párt álláspontját nyilvános manifesztációban akként leszögeznie, hogy az így hivatalosan lerögzített álláspont azóta is irányadó és megnyugtató útmutatásul szolgál a kérdés iránt érdeklődő összes jóhiszemű tényezők számára.

A probléma különböző vonatkozásaiban megvizsgálva, megállapítást nyert, hogy azok a célok, melyeket az u. n. országos nagy altruista magyar bank gondolatának fölvetői kitűztek, egyetlen intézménnyel meg nem valósíthatók s mai ülésünk folyamán Önöknek módjukban lesz részleteiben is látni azt, hogy e rendkívül nagyfontosságú célok közül melyeket és mennyiben tud átvállalni a Hitelszövetkezetek Országos Szövetsége a kötelékébe tartozó szövetkezetekkel, melyek lesznek az azóta már megalakult Erdélyi Magyar Földhitelintézet munkakörébe utalandók s a még megoldatlanul maradó célok elérésére miként és milyen nehézségek elhárítása mellett lehetne megteremteni az erdélyi magyar pénzügyintézetek központi hitelintézetét.

Mindezek a kérdések mai ülésünk tárgysorozatában részletes megvitatás alá fognak kerülni s remélem, hogy a meginduló termékeny vita, egyfelől megvilágítja azt a nagy utat, melyet a gondolatnak két évvel ezelőtt való felvetéséről a mai napig megfuttunk, másfelől pedig értékes útmutatásokkal fog szolgálni a még elvégzendő feladatokra nézve is.

Meg vagyok róla győződve, hogy ha világosan látjuk azokat a lehetőségeket és sajnos, igen fogyatékos erkölcsi és anyagi eszközöket, melyek egy kisebbségi politikai párt gazdasági véleményező szervének rendelkezésére állanak s ezek ismeretében nem támasztunk erőinket messze meghaladó, teljesíthetetlen követeléseket sem a pártvezetőséggel és parlamenti csoporttal, sem az anyagi erejében mélyen legyöngült erdélyi magyarsággal szemben, hanem számolunk meglévő erőinkkel s ezek ismeretében a realitások korlátain belül állítjuk föl kívánságainkat, úgy a legközelebbi alkalommal ismét azzal a tudattal jöhetünk össze, hogy népünk anyagi helyzetének megítélésében helyes mértéket alkalmaztunk és a rendelkezésünkre álló szellemi, erkölcsi és politikai erőket helyesen csoportosítottuk és vetettük latba ezeknek az érdekeknek védelméért és előbbreviteléért.